



Stärkta insatser för fordonsindustrin

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:95 Staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m. samt tre följd-motioner. I propositionen anförs att långsiktiga satsningar både för att stärka det svenska fordonsklustrets konkurrenskraft och för att möta klimatutmaningarna är nödvändiga.

Regeringen föreslår att den ska bemyndigas att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret. För detta ändamål ska kapitaltillskott ges till bolag med högst 3 miljarder kronor. På tilläggsbudget för 2008 föreslås att det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m. ska tillföras 3 miljarder kronor och att ramen för utgiftsområdet höjs med samma belopp.

Vidare föreslås i propositionen att regeringen ska bemyndigas att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till s.k. grön teknologi m.m. om ett sammanlagt belopp på upp till 20 miljarder kronor för hela fordonsklustret mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge.

Regeringen föreslår slutligen att den bemyndigas att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd ge undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Utskottet välkomnar förslagen i propositionen. Kombinationen av långsiktiga satsningar på FoU-verksamhet och omställning till grön teknik med kortsiktiga, snabbverkande insatser för att hjälpa de berörda företagen att överleva under den tid som kan behövas för omstrukturering av verksamheten är lämplig med hänsyn till de behov som finns inom fordonsindustrin.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om information till riksdagen. Under våren 2009 bör regeringen för riksdagen redovisa den närmare utformningen av åtgärderna i den aktuella propositionen. Därmed tillgodoses ett antal motionsyrkanden.

Vidare föreslår utskottet att riksdagens bemyndigande till regeringen om statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken ska begränsas till 2008 och 2009. Om ytterligare garantier behöver lämnas efter 2009 får regeringen återkomma till riksdagen med förslag om det. Även bemyndigandet om undsättningslån föreslås begränsas till 2008 och 2009. Ett motionsyrkande är därmed tillgodosett.

I övrigt tillstyrks regeringens förslag och motionerna avstyrks.

I betänkandet finns tre reservationer (s, v och mp) och fyra särskilda yttranden.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Sammanfattning av propositionens förslag	8
Inledning	8
Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret	9
Lån och garantier	9
Motionerna	10
Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret	10
Lån och garantier	11
Information till riksdagen	11
Övriga frågor	11
Vissa kompletterande uppgifter	12
Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret	12
Lån och garantier	13
Näringsutskottets yttrande	14
Inledning	14
Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret	14
Lån och garantier	15
Övriga frågor	15
Utskottets överväganden	16
Inledning	16
Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret	17
Lån och garantier	17
Information till riksdagen	18
Övriga frågor	19
Reservationer	21
1. Övriga frågor, punkt 5 (s)	21
2. Övriga frågor, punkt 5 (v)	22
3. Övriga frågor, punkt 5 (mp)	23
Särskilda yttranden	25
1. Innehållet i regeringens förslag (s, v, mp)	25
2. Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret, såvitt avser förslag från Vinnova (v)	25
3. Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret, såvitt avser utsläppsnål och energieffektiv teknik (mp)	26
4. Garantier och lån, såvitt avser arvoden och bonusar (v)	26

<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Propositionen	27
Följdmotionerna	27
<i>Bilaga 2</i>	
Näringsutskottets yttrande 2008/09:NU6y	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret**

Riksdagen bemyndigar regeringen

dels att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret samt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bilda aktiebolag,

dels att ge bolagen kapitaltillskott med högst 3 miljarder kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:95 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkande 1.

2. **Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag**

Riksdagen

dels höjer ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv för 2008 med 3 000 000 000 kr till 12 866 663 000 kr,

dels, utöver beslutade medel, anvisar 3 000 000 000 kr för 2008 på ramanslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m., som därmed uppgår till 3 579 146 000 kr.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:95 punkt 5.

3. **Garantier och lån**

Riksdagen bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

dels att under 2008 och 2009 ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglade avgifter under normalt marknadsläge,

dels att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd under 2008 och 2009 ge undsättningslån mot fullgoda säkerheter på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2008/09:95 punkterna 3 och 4 samt motion

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och

avslår motion

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

4. **Information till riksdagen**

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om information till riksdagen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkandena 1 och 2,
2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–4 och
2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkandena 3–5.

5. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 3,
2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 7 och 9 samt
2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkande 2.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 17 december 2008

På finansutskottets vägnar

Thomas Östros

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Gunnar Andrén (fp) och Christina Andersson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 11 december 2008 proposition 2008/09:95 Staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m.

Enligt 3 kap. 2 § tredje stycket riksdagsordningen får en proposition om statens inkomster eller utgifter för det närmast följande budgetåret lämnas efter budgetpropositionen endast om regeringen anser att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl. Förslagen i den aktuella propositionen kan påverka statens inkomster och utgifter även för 2009 utan att detta har beaktats i budgetpropositionen för 2009. Mot bakgrund av redogörelsen i propositionens avsnitt 3 och 4 och med beaktande av den situation som de för svensk ekonomi betydelsefulla företagen inom fordonsklustret nu befinner sig i, anser regeringen att synnerliga ekonomisk-politiska skäl föreligger för att lämna propositionen till riksdagen. Regeringens förslag återges i *bilaga 1*.

Regeringen har föreslagit att riksdagen förkortar motionstiden till två dagar, vilket riksdagen har beslutat den 11 december 2008.

Med anledning av propositionen har tre motioner väckts. Motionsförslagen återges i *bilaga 1*.

Finansutskottet höll tillsammans med näringsutskottet en intern utfrågning i ärendet tisdagen den 16 december. Vid utfrågningen deltog näringsminister Maud Olofsson samt från Saab Jan-Åke Jonsson, vd, Eric Geers, informationsdirektör, Anna Petri, ansvarig för myndighetskontakter, från Volvo PV Björn Sällström, personaldirektör, Anders Kärrberg, ansvarig för myndighetskontakter, Thomas Fleischer, myndighetskontakter, Olle Axelsson informationsdirektör, från IF Metall Stefan Löfven, ordförande, samt från Fordonskomponentgruppen Svenåke Berglie, vd och Roar Isakson, koncernchef, Plastal.

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet. Näringsutskottets yttrande återfinns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen ska bemyndigas att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret. För detta ändamål ska kapitaltillskott ges till bolag med högst 3 miljarder kronor. På tilläggsbudget för 2008 föreslås att det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m. ska tillföras 3 miljarder kronor och att ramen för utgiftsområdet höjs med samma belopp.

Vidare föreslås att regeringen ska bemyndigas att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m. på ett sammanlagt belopp om upp till 20 miljarder kronor för hela fordonsklustret mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge.

Regeringen föreslår slutligen att den bemyndigas att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd ge undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Sammanfattning av propositionens förslag

Inledning

Regeringen konstaterar inledningsvis att den globala klimatutmaningen ställer stora krav på en omvandling och förnyelse av hela samhället inklusive transportsektorn. Utsläppen från fordon måste dramatiskt minskas. Nya bränslen, motorer och helt nya framdrivningssystem måste utvecklas. Elhybrider och rena elektriska motorer kommer att utgöra viktiga lösningar i framtiden. Även människors ökade krav på utvecklad säkerhet i fordonen kommer att bli än mer relevant i framtiden. Situationen inom transportsektorn är dock tudelad.

Den internationella personbilsindustrin genomgår för närvarande en mycket snabb strukturomvandling. För de svenska tillverkarna av tunga fordon är situationen annorlunda. De är internationellt mycket konkurrenskraftiga och möter en renodlad konjunkturrell situation, där den globala finanskrisen markant ökat svårigheterna.

Det svenska fordonsklustret är unikt. I Europa finns endast fyra länder som uppvisar samma bredd av tillverkare av både lätta och tunga fordon. Forsknings- och utvecklingsarbetet är väl utvecklat och det finns ett stort antal underleverantörer som i sig är globalt konkurrenskraftiga och som har nära samverkan med staten i form av gemensam forskning och utveckling.

Långsiktiga satsningar både för att stärka det svenska fordonsklustrets konkurrenskraft och för att möta klimatutmaningarna är nödvändiga. Insatser krävs för en mer miljöanpassad fordonsteknik och drivmedelsutveckling. En sådan utveckling är av starkt samhällligt intresse, och därför är gemensamma satsningar mellan staten och de fordonstillverkande företag som är relevanta för ett starkt kluster angelägna.

Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret

Med anledning av den beskrivna situationen bedömer regeringen att staten bör bedriva verksamhet genom statliga hel- eller delägda bolag avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret. Bildandet av sådana bolag kan även innefatta förvärv av s.k. lagerbolag (dvs. ett vilande aktiebolag som inte har bedrivit någon verksamhet innan det förvärvas av ett annat bolag). Verksamheten bör ha till uppgift att på kommersiell grund stärka fordonsklustrets internationella konkurrenskraft. Verksamheterna ska bestå av FoU-verksamhet, men även annan verksamhet med betydelse för industrins utveckling. Anledningen till att verksamheten bör bedrivas i bolagsform är att det underlättar samverkan med näringslivet. Avsikten är att bl.a. bedriva FoU-verksamhet och finansiera verksamhet hos andra forskningsaktörer, t.ex. företag, forskningsinstitut samt universitet och högskolor.

Samverkan mellan olika aktörer inom innovationssystemet är viktig, inte minst för att säkerställa att kompetensen kan vidareutvecklas inom området, men även kopplas till andra industrigrenar. Samverkan med myndigheter och statliga bolag som gör satsningar inom angränsande områden är också viktig för att underlätta införandet av ny teknik och nya lösningar i samhället.

De föreslagna verksamheterna kan ha olika intäktmodeller. FoU-verksamheten kan bygga sin verksamhet på intäkter från uppdragsforskning, kommersialisering av forskningsresultat, licensiering, vinstdelning eller bidrag och anslag. Intäkter i övriga verksamheter följer av verksamhetens slag.

Regeringen föreslår att anslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m. tillförs 3 miljarder kronor på tilläggsbudget 2008 för att finansiera de verksamheter som beskrivs ovan. Bolagen föreslås således kunna få kapitaltillskott med högst 3 miljarder kronor. Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör höjas med samma belopp.

Lån och garantier

Det pågår en förstärkning av Europeiska investeringsbankens (EIB) kapital i syfte att säkerställa ökad utlåning till bl.a. fordonsindustrin i Europa. Det görs med det tydliga syftet att påskynda en omställning och utveckling av miljövänligare lösningar och produktion. Det är, anför regeringen, angeläget att skapa förutsättningar för svenska företag att kunna ta del av de ökade finansieringsmöjligheterna på europeisk nivå. För flera av de berörda företagen är det en förutsättning att finansiering via Europeiska investeringsbanken kombineras med statliga garantier.

Regeringen föreslår att den ska bemyndigas att ställa ut statliga kreditgarantier till fordonsklustret för upptagande av lån i EIB för omställning till grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor mot fullgoda säkerhe-

ter och mot marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge. Det sistnämnda innebär ett avsteg från det som föreskrivs om avgifter i 15 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten. De avgifter som tas ut bör åtminstone täcka statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet under normalt marknadsläge. Villkoren för garantierna ska underställas EG-kommissionens statsstödsprövning innan de kan fastställas.

Vidare föreslår regeringen att den ska bemyndigas att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd och mot fullgoda säkerheter ge undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter. I kommissionens riktlinjer finns bestämmelser för tillämpning av denna typ av stöd. Ett huvudvillkor i dessa riktlinjer är att undsättningsstödet är ett tillfälligt stöd som kan krävas tillbaka. Det främsta syftet med sådant stöd är enligt riktlinjerna att göra det möjligt att hålla ett ekonomiskt försvagat företag flytande den tid som krävs för att utarbeta en omstrukturerings- eller likvidationsplan.

Den allmänna princip som kommer till uttryck i riktlinjerna är att undsättningslån ska möjliggöra tillfällig hjälp till ett företag som ställts inför en allvarlig försämring av sin ekonomiska situation, återspeglad genom en akut likviditetsbrist eller teknisk insolvens. I riktlinjerna anges att sådant tillfälligt stöd bör ge tid till att analysera de omständigheter som lett till svårigheterna och att utveckla en lämplig plan för att avhjälpa dessa svårigheter. Dessutom följer det av riktlinjerna att undsättningslånet måste begränsas till ett minimum. Undsättningsstöd kan enligt riktlinjerna bestå av lånegarantier eller lån, och låneräntan ska minst motsvara de räntor som gäller för lån till sunda företag. Av riktlinjerna följer att lån ska återbetalas och lånegarantier ska upphöra inom sex månader efter den första utbetalningen till företaget.

Motionerna

Tre motioner (s, v och mp) har väckts med anledning av propositionen.

Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret

I motion Fi11 (v) av Lars Ohly m.fl. föreslås att regeringen ska beakta Vinnovas förslag i samband med bildandet av de statliga bolagen för forskning och utveckling inom fordonsklustret (yrkande 8). Vinnova föreslår bl.a. riktade och tidsbegränsade insatser, t.ex. program för el- och hybridbilar samt tunga hybridfordon, demonstrationsprogram för t.ex. laddhybrider, offentlig innovationsupphandling m.m.

I motion Fi12 (mp) av Mikaela Valtersson m.fl. framhålls att det behövs en kraftfull styrning av det föreslagna utvecklingsbolaget så att investeringar sker i utsläppsnål och energieffektiv teknik (yrkande 1).

Lån och garantier

I motion Fi11 (v) av Lars Ohly m.fl. anförs att riksdagen bör besluta att möjligheten att få undsättningslån i enlighet med propositionen tidsbegränsas till 2009 års utgång (yrkande 5). Vidare föreslås att regeringen ska verka för att företag som utnyttjar undsättningslån eller garantier ska stoppa bonusar och hindra höjda styrelsearvodet (yrkande 6).

Information till riksdagen

I motion Fi10 (s) av Thomas Östros m.fl. (yrkande 1) och i motion Fi11 (v) av Lars Ohly m.fl. (yrkande 2) begärs att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning, konstruktion och lokalisering av forskningsbolaget. Samma krav ställs i motion Fi12 (mp) av Mikaela Valtersson m.fl. (yrkande 4) där det också anförs att det är viktigt att de forskningsprojekt som initieras är breda och riktade både till personbilar och andra fordon och att regeringen därför tydligt ska redovisa hur forskning och utvecklingsinsatser fördelar sig.

I motion Fi10 (s) av Thomas Östros m.fl. begärs att regeringen noggrant följer utvecklingen och under våren 2009 återkommer till riksdagen med en redovisning av huruvida systemet med kreditgarantier och undsättningslån uppfyller det i propositionen anförda syftet (yrkande 2).

I motion Fi11 (v) av Lars Ohly m.fl. begärs att regeringen ger riksdagen kontinuerliga åiterrapporteringar om hur lån, garantier och forskningspengar används i fordonsklustret (yrkande 3). Vidare begärs att regeringen noggrant följer utvecklingen och skyndsamt återkommer till riksdagen i det fall systemet med kreditgarantier och undsättningslån inte uppfyller det i propositionen anförda syftet (yrkande 4).

I motion Fi12 (mp) av Mikaela Valtersson m.fl. begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen om vilka kriterier som ska gälla för undsättningslånen och hur prioriteringarna mellan olika företag ska göras (yrkande 3). Vidare föreslås beträffande garantierna rörande EIB-lån att regeringen ska ge riksdagen löpande information om vilka företag som utnyttjar garantierna och hur stor del av garantierna som utnyttjas (yrkande 5).

Övriga frågor

I motion Fi10 (s) av Thomas Östros m.fl. anförs att det behövs ett brett fordonsindustripaket med ytterligare insatser för forskning, stimulanser för omställningen av den svenska bilparken och satsningar på utbildning för dem som arbetar inom fordonsindustrin och nu riskerar arbetslöshet (yrkande 3). Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett sådant fordonsindustripaket. I motionen framhålls att redan beslutade satsningar på forskning och utveckling bör tidigareläggas i den mån detta är möjligt. Det behövs vidare bredare insatser för att ställa om den svenska bilparken. Motionärerna anför också att staten måste investera i breda

utbildningsinvesteringar och att ett särskilt spetskompetenslyft bör inrättas. De som utnyttjar de sämre tiderna till att utbilda sig bör få både utbildningen och en del av sitt lönebortfall under studietiden ersatt av staten.

I motion Fi11 (v) av Lars Ohly m.fl. begärs att regeringen ska lämna förslag till riksdagen som ger staten förutsättningar för att gå in som ägare i svensk fordonsindustri (yrkande 1). Regeringen bör också återkomma med förslag om hur biogas och andra förnybara bränslen kan användas som fordonsbränsle i högre grad (yrkande 7). Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med ett förslag om ekonomiskt stöd till fortbildning av anställda i branscher med tillfälligt sviktande orderingång för att förhindra varsel och uppsägningar (yrkande 9).

I motion Fi12 (mp) av Mikaela Valtersson m.fl. begärs att regeringen ska återkomma med fler stödåtgärder i syfte att ställa om fordonsindustrin och skapa förutsättningar för mer klimatanpassade transporter (yrkande 2). Det handlar om stöd till distribution och produktion av förnybara bränslen, förändringar i skattesystemet och rejäla satsningar på kollektivtransportinfrastruktur.

Vissa kompletterande uppgifter

Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklostret

Av näringsutskottets yttrande (2008/09:NU6y, bilaga 2 i detta betänkande) framgår att statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, informerade näringsutskottet den 11 december, efter regeringens offentliggörande av propositionen. Beträffande det föreslagna statliga bolaget för FoU-verksamhet m.m. sade statssekreteraren bl.a. att avsikten är att bilda ett statligt moderbolag och att det därefter ska kunna etableras dotterbolag som ska kunna ägas tillsammans med näringslivet. Mer detaljerad information om hur verksamheten ska organiseras och utformas kan inte ges för närvarande.

Vid den interna utfrågning som finansutskottet och näringsutskottet höll den 16 december lämnade näringsminister Maud Olofsson förtydligande information om förslaget att bilda statliga bolag avseende FoU-verksamhet m.m. Bolagen ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. När det gäller vad som avses med uttrycket annan verksamhet sade näringsministern att detta inte kan anges för närvarande, eftersom det är svårt att uttala sig om vilka behov som finns. Det pågår arbete inom Näringsdepartementet med att sätta upp bolaget. Någon tidpunkt för när bolaget kan vara i gång kunde näringsministern inte ange. Hon ser det som en signal till fordonsföretagen att staten avser att vara aktiv på FoU-området.

Bolagen ska bedriva sin verksamhet på kommersiell bas, varvid staten ska kunna stå för 50 % av finansieringen.

I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) behandlades transportforskning. Regeringen framhöll där att fordonssektorn sysselsätter många människor och utgör en betydande del av landets ekonomi. Staten har i samverkan med näringslivet och berörda regioner sedan 1994 gjort

riktade satsningar på FoU inom fordonsområdet utifrån prioriteringar fastställda av Programrådet för fordonsforskning. Inom ramen för dessa forskningsprogram som fordonsindustrin och staten gemensamt finansierat har starka forskningsmiljöer med internationell konkurrenskraft byggts upp. Statens satsning uppgår till totalt 450 miljoner kronor per år, förutsatt motsvarande finansiering från näringslivet.

Den 20 oktober beslutade regeringen att ge ett uppdrag åt Vinnova att planera ett strategiskt samverkansprogram med betydelse för svensk fordonsindustri. Programmet ska bygga vidare på och utveckla de fordonsforskningsprogram som löper ut 2008–2010. Även lokala och regionala strategier och insatser inom forskningsområdet bör beaktas vid planeringen av programmet. En förutsättning som planeringen ska utgå från är att projektportföljen ska inriktas till cirka två tredjedelar mot klimat och energi och till cirka en tredjedel mot trafiksäkerhet. Utgångspunkten för uppdraget är att ett nytt programavtal ska kunna träda i kraft den 1 januari 2009. Den statliga finansieringen uppgår till 450 miljoner kronor per år, förutsatt motsvarande medfinansiering från näringslivet. Enligt ett pressmeddelande från Näringsdepartementet den 21 oktober 2008 innebär det en höjning med 100 miljoner kronor jämfört med 2006.

De medel som nu föreslås tillföras – 3 miljarder kronor – är utöver vad som annonserades i forskningspropositionen.

Lån och garantier

När det gäller garantier har Europeiska investeringsbanken för 2009 enligt uppgift avsatt motsvarande 42,4 miljarder kronor för omställning till grön teknologi. Näringsministern bedömde vid utfrågningen i finansutskottet och näringsutskottet att beslut från EIB om lånesystemets utformning kan förväntas i februari–mars 2009. Enligt nuvarande uppgifter är avsikten att EIB ska ställa medel till förfogande fram t.o.m. 2012 för att finansiera projekt inom bilindustrin (även andra transportslag kan komma i fråga men förväntas stå för en mindre volym). Lånen är främst tänkta för investeringar i utveckling och produktion av bränslesnåla fordon. De 20 miljarder kronor i garantier som föreslås i propositionen ska kunna utgöra säkerhet för dessa lån för företag som har så låg kreditrating att de inte annars kan komma i fråga för EIB-lån. För att säkerhet ska kunna beviljas av staten ska dock pant finnas. Vad diskussionen inom och med EIB nu främst handlar om är hur företag som i grunden är sunda, men som på grund av finanskrisen får en dålig kreditrating, ska behandlas.

Näringsdepartementet uppger vidare att fordonsindustrin är medveten om att EIB:s ramar är begränsade och att statens garantiram inte ska ses som att Sverige har eller kan teckna in en så förhållandevis stor andel av ramen, utan endast som en möjlighet om EIB beviljar företagen lån och att det skulle krävas en statlig garanti. Enligt uppgift har företag inom fordonsindustrin varit i kontakt med EIB för att teckna in en del av 2008 års låneram. Det är dock inte bekant om företagen sökt lån för hela sin aktu-

ella produktportfölj vid detta tillfälle, eller om man delar upp ansökan över flera år. Om företagen delar upp sina ansökningar över flera år, skulle även de statliga kreditgarantierna behöva vara tillgängliga för denna period. Den angivna kreditramen på 20 miljarder kronor är en uppskattning av de ineliggande projekten som kan behöva matchas med garantier.

Enligt uppgift kräver projekten medfinansiering av företagen. Upp till 50 % av ett projekt ska ett företag kunna finansiera genom dessa lån hos EIB.

Beträffande undsättningslån finns, som nämns i propositionen, riktlinjer från EG-kommissionen (Meddelande från kommissionen: Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter, Europeiska unionens officiella tidning 2004/C 244/02). Bland riktlinjerna finns det s.k. engångsvillkoret, dvs. att stödet ska vara en engångsåtgärd.

Näringsutskottets yttrande

Inledning

Näringsutskottet konstaterar i sitt yttrande att som en följd av konjunkturunedgången har efterfrågan på fordonsindustrins produkter sjunkit dramatiskt. Dessutom har den svenska personbilsindustrin inte anpassat sin produktion till marknadens efterfrågan på mer klimatanpassade fordon. För de båda svenska personbilstillverkarna kompliceras situationen ytterligare av att deras respektive moderbolag har stora ekonomiska problem.

Mot denna bakgrund välkomnar näringsutskottet de förslag som regeringen lägger fram i propositionen.

Som framgår av propositionen och som också kommit fram av information som utskottet erhållit har förslagen ännu inte konkretiserats i alla delar. Näringsutskottet konstaterar att tiden för riksdagsbehandlingen har varit mycket knapp, vilket har medfört att utskottets inhämtande av information har fått begränsas.

Riksdagen bör, trots den begränsade tiden för beredning, nu fatta beslut om stärkta insatser för fordonsindustrin enligt näringsutskottet. Samtidigt bör riksdagen, genom ett tillkännagivande till regeringen, uppmana regeringen att under våren 2009 redovisa för riksdagen den närmare utformningen av åtgärderna.

Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret

Näringsutskottet har erfarenhet att avsikten är att det ska bildas ett helägt statligt moderbolag. Under detta moderbolag ska det kunna bildas dotterbolag, som kan vara statligt helägda eller delägda tillsammans med näringslivet. Bolagen ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. Här har inte klargjorts vad som avses med annan verksamhet. Kapitaltillskottet ska utgöra 3 miljarder kronor och huvuddelen ska kunna användas operativt. Dessutom ska bolagen, enligt vad som sägs i propositionen, få intäkter

från uppdragsforskning, kommersialisering av forskningsresultat, licensiering, vinstdelning eller bidrag, anslag och intäkter i övriga verksamheter som följer av verksamhetens slag. Näringsutskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av finansierings- och intäktsstrukturen för bolagen.

När det gäller verksamhetens organisering anser utskottet att det är viktigt att samverkansmöjligheter med företagen inom det som regeringen benämner fordonsklustret och andra aktörer inom innovationssystemet, såsom Vinnova och andra aktuella myndigheter, tas till vara. Det är också väsentligt att avgränsningen av de företag som de statliga bolagen ska rikta sin verksamhet till blir relativt vid. Det kunnande som finns hos t.ex. de nuvarande underleverantörerna till personbilsföretagen bör kunna komma till användning inom andra närliggande industrigrenar. Utskottet utgår från att de aktuella statliga bolagen i huvudsak ska främja FoU-verksamhet i Sverige.

Lån och garantier

Näringsutskottet anser att det är mycket angeläget att riksdagen nu fattar beslut om att bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ställa ut upp till 20 miljarder kronor i kreditgarantier för lån i Europeiska investeringsbanken (EIB).

Även förslaget om 5 miljarder kronor till undsättningslån tillstyrks av näringsutskottet.

I regeringens förslag finns inga tidsbegränsningar rörande kreditgarantier och undsättningslån. Näringsutskottet anser att sådana bör göras för att uppnå överensstämmelse med de bestämmelser om bemyndiganden som anges i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Således bör det anges att riksdagens bemyndiganden avseende utställande av kreditgaranti och lämnande av undsättningslån gäller för 2008 och 2009. Skulle regeringen senare göra bedömningen att det behövs förlängning får den återkomma med förslag till riksdagen på sedvanligt sätt.

Övriga frågor

Näringsutskottet avvisar förslaget i motion 2008/09:Fi11 (v) om att staten skulle gå in som ägare i svensk fordonsindustri. När det gäller övriga förslag i motionerna om åtgärder vid sidan av det som tas upp i propositionen utgår utskottet från att regeringen följer utvecklingen inom fordonsindustrin och vid behov återkommer till riksdagen med förslag om eventuella ytterligare åtgärder. Med detta avstyrker utskottet motionsyrkandena.

I denna del har företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet avgivit avvikande meningar till förmån för sina motioner.

Utskottets överväganden

Inledning

Inledningsvis vill finansutskottet, i likhet med vad näringsutskottet anför i sitt yttrande (NU6y), framhålla att regeringens förslag är välkomna. Situationen på fordonsmarknaden kräver åtgärder. Kombinationen av långsiktiga satsningar på FoU-verksamhet och omställning till grön teknik med kortsiktiga, snabbverkande insatser för att hjälpa de berörda företagen att överleva under den tid som kan behövas för omstrukturering av verksamheten är lämplig med hänsyn till de behov som finns inom fordonsindustrin.

Det är dock inte bara inom fordonsområdet som det finns problem, och riksdagen har under hösten fattat flera beslut med anledning av den finansiella krisen:

- Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14). Insättningsgarantin höjdes till 500 000 kr.
- Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Statliga åtgärder för att motverka risken för allvarlig störning i det finansiella systemet.
- Överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit (SEK) samt åtgärder för förstärkt utlåning från SEK och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73, bet. 2008/09:FiU17). Därmed kunde SEK erhålla ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor och Almi ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor.
- Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86, ytr. 2008/09:FiU6y, bet. 2008/09:NU12). Svensk Exportkredit kunde därmed för 2008 och 2009 få dels en låneram om högst 100 miljarder kronor, dels kreditgaranti för upplåning om högst 450 miljarder kronor. Vidare medgavs exportkreditgarantier genom Exportkreditnämnden under 2009 om, inklusive tidigare utfärdade garantier, högst 350 miljarder kronor.

Vidare aviserade regeringen den 5 december sin avsikt att lämna en proposition i slutet av januari och där föreslå åtgärder för att stimulera ekonomin och motverka konjunkturförsvagningen (se bet. 2008/09:FiU12).

Den kanske viktigaste förändringen i närtid är att de finansiella marknaderna ska börja fungera bättre. Den begränsade tillgången på krediter och lån är en påtagligt försvårande omständighet som måste lösas upp för att ekonomin ska komma i gång.

När det gäller den aktuella propositionen föreslås de olika åtgärderna avse företag inom fordonsklustret. Fordonskluster omfattar en förhållandevis bred grupp av företag. Det är enligt utskottets mening viktigt att de företag som är aktuella för åtgärder har en rimligt stor andel av sin verksamhet inriktad mot fordonstillverkning.

Vidare är det angeläget att åtgärderna tar sikte på verksamhet som bedrivs i Sverige. I likhet med näringsutskottet utgår finansutskottet från att de aktuella statliga bolagen i huvudsak ska främja FoU-verksamhet i Sverige.

Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande att det program för fordonsforskning på 450 miljoner kronor som regeringen tidigare har föreslagit i forsknings- och innovationspropositionen behöver förstärkas i den situation som fordonsindustrin nu befinner sig i. Näringsutskottet ser därför positivt på regeringens förslag om bemyndigande att bilda statliga bolag som ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. Näringsutskottet noterar dock att det av propositionen framgår att det inte är klart hur den aktuella verksamheten kommer att se ut, liksom hur bolagsstrukturen och verksamhetsförutsättningarna för bolagen kommer att utformas.

Finansutskottet välkomnar i likhet med näringsutskottet regeringens förslag. Som näringsutskottet påpekar är det viktigt att samverkansmöjligheter med företagen inom fordonsklustret och andra aktörer inom innovationssystemet, såsom Vinnova och andra aktuella myndigheter, tas till vara. Det är också, som näringsutskottet framhåller, väsentligt att avgränsningen av de företag som de statliga bolagen ska rikta sin verksamhet till blir relativt vid. Insatserna inom det nya bolaget kan röra en mer miljöanpassad teknik och drivmedelsutveckling.

Finansutskottet tillstyrker således regeringens förslag om att den ska bemyndigas att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret samt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bilda aktiebolag. Vidare bör regeringen bemyndigas att ge dessa bolag kapitaltillskott med högst 3 miljarder kronor. Därmed bör 3 miljarder kronor anvisas på tilläggsbudget 2008 över anslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m. inom utgiftsområde 24 Näringsliv och det aktuella utgiftsområdet öka med samma belopp. Berörda motioner avstyrks.

Lån och garantier

I likhet med näringsutskottet ställer sig finansutskottet bakom regeringens förslag om upp till 20 miljarder kronor i kreditgarantier för lån i Europeiska investeringsbanken (EIB).

Att bemyndigandet om kreditgarantier avser 20 miljarder kronor ska inte ses som en storleksangivelse av det utrymme av EIB:s lån som de aktuella företagen kan komma att ta i anspråk, utan snarare som en gardering för att möjliggöra för dessa företag att komma i fråga för lån.

Regeringens förslag om 5 miljarder kronor till undsättningslån bör, också i enlighet med vad näringsutskottet anför, tillstyrkas. Företag som befinner sig i farozonen för att drabbas av en kraftig ekonomisk försämring, t.ex. akut likviditetsbrist, kan därmed ges en möjlighet att hantera situationen.

Utskottet ser inte skäl till att i detta sammanhang ta upp frågan om bonusar och styrelsearvoden. Dessa frågor får normalt hanteras av företagens ägare.

Utskottet konstaterar att garantierna och lånen är beloppsbestämda i propositionen (20 miljarder kronor respektive 5 miljarder kronor). Regeringen föreslår dock inte någon tidsbegränsning för när regeringen får vidta dessa åtgärder. Finansutskottet tog upp frågan om tidsbegränsning av liknande åtgärder i yttrandet om åtgärder för förstärkt exportfinansiering till näringsutskottet (ytr. 2008/09:FiU6y, bet. 2008/09:NU12). Finansutskottet konstaterade att Exportkreditnämnden har en av riksdagen beslutad ram för exportkreditgarantier och en ram för investeringsgarantier. Bemyndigandet för dessa ramar lämnas för ett år i sänder. Också för statens upplåning fattas ett årligt beslut. I enlighet med finansutskottets yttrande föreslog näringsutskottet tidsmässiga begränsningar till 2008 och 2009.

Finansutskottet anser, i likhet med näringsutskottet, att samma tidsbegränsning bör göras nu. Om ytterligare garantier behöver lämnas efter 2009 får regeringen återkomma till riksdagen med förslag om det, på samma sätt som för övriga garantiramar som behöver förnyas årligen.

Med tillägget om en begränsning till 2008 och 2009 tillstyrker utskottet att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bemyndigas att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till s.k. grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor i enlighet med vad som anförs i propositionen.

Vidare bör regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bemyndigas att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd under 2008 och 2009 ge undsättningslån mot fullgoda säkerheter på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Propositionens förslag tillstyrks således med ett tillägg om att åtgärderna får vidtas under 2008 och 2009. Motion Fi11 (v) yrkande 5 är därmed tillgodosedd medan motion Fi11 (v) yrkande 6 avstyrks.

Information till riksdagen

Näringsutskottet föreslår i sitt yttrande ett tillkännagivande om att regeringen under våren 2009 ska redovisa för riksdagen den närmare utformningen av åtgärderna i den nu aktuella propositionen. Beträffande bolagen konstaterar näringsutskottet att det av propositionen framgår att det inte är klart hur den aktuella verksamheten kommer att se ut, liksom hur bolags-

strukturen och verksamhetsförutsättningarna för bolagen kommer att utformas. Näringsutskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av finansierings- och intäktsstrukturen för bolagen.

Finansutskottet delar näringsutskottets uppfattning. Regeringen bör således under våren 2009 redovisa den information näringsutskottet efterfrågar.

Finansutskottet kan konstatera att även när det gäller propositionens förslag om garantier och lån är ytterligare uppgifter önskvärda.

Som redovisats ovan har riksdagen behandlat ett antal propositioner under hösten med anledning av den finansiella krisen. Finansutskottet har påpekat att regeringen för riksdagen ska redovisa genomförandet av åtgärderna (bet. 2008/09:FiU16, 2008/09:FiU17, yttr. 2008/09:FiU6y). Eftersom åtgärderna delvis hänger samman kan det finnas skäl att regeringen redovisar vilka samlade effekter åtgärderna bedöms ha fått.

I detta sammanhang kan erinras om att, vilket anförs i propositionen, regeringens förslag om kreditgarantier rörande EIB-lånen innebär ett avsteg från budgetlagens huvudregel att avgiftens storlek ska motsvara statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet. I regeringens kommande redovisning ska enligt utskottets uppfattning ingå hur de olika garantier som riksdagen beslutat om under hösten 2008 inlemmas i den statliga garantimodellen.

Informationen bör även avse viktiga internationella förhållanden, t.ex. hur den amerikanska statens arbete med frågor om fordonsindustrin fortlöper.

Det kan vara påkallat att regeringen lämnar information när vissa händelser inträffar, som att undsättningslån ges.

Informationen ska lämnas under våren 2009, men eftersom åtgärderna sträcker sig över en längre tid torde det vara naturligt att regeringen även därefter och fortlöpande lämnar information till riksdagen om dessa frågor.

Finansutskottet ställer sig således bakom näringsutskottets önskan om ett tillkännagivande om information till riksdagen, men utöver vad näringsutskottet framhållit bör även vad finansutskottet här anfört ges regeringen till känna.

Vad utskottet anfört om information till riksdagen bör riksdagen således som sin mening tillkännage för regeringen. De aktuella motionerna är således tillgodosedda.

Övriga frågor

När det gäller stöd till utbildning m.m. som tas upp i motionerna kan konstateras att utskottet behandlade liknande motionsförslag i betänkande 2008/09:FiU12 Åtgärder mot konjunkturförsvagningen, som utskottet justerade torsdagen den 11 december 2008.

Förslagen avstyrktes bl.a. med hänvisning till att det inom Regeringskansliet för närvarande pågår en beredning av åtgärder för att motverka konjunkturedgången i den svenska ekonomin. En proposition ska lämnas till riksdagen i slutet av januari 2009.

Utskottet kan nu, precis som i betänkande FiU12, konstatera att såväl regeringen som oppositionen bedömer att det behövs ytterligare finanspolitiska åtgärder för att dämpa effekterna av konjunkturnedgången och det snabba efterfrågebortfallet för t.ex. den svenska fordonsindustrin. Men utskottet anser i likhet med tidigare att det är viktigt att åtgärderna utformas på ett ändamålsenligt sätt. Åtgärderna bör utformas för att ge så stor effekt som möjligt på sysselsättningen på kort sikt samtidigt som de står i samklang med regeringens långsiktiga politik för tillväxt och sysselsättning. Åtgärderna får inte heller riskera att leda till att de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet kan ifrågasättas.

Utskottet vill påminna om att regeringen i en promemoria från den 5 december 2008 aviserade att de planerade åtgärderna för jobb och omställning ska vara inriktade mot följande fem områden:

- Stöd till nya arbetslösa och korttidsarbetslösa. Arbetsförmedlingen ges ökade resurser för matchningsverksamhet, arbetspraktik och kompetensutveckling.
- Stöd till långtidsarbetslösa. Nystartsjobben förstärks genom att nedsättningen av arbetsgivaravgiften fördubblas. Denna förändring blir permanent.
- Förstärkning av yrkesvux och yrkeshögskolan. Yrkesutbildningen för vuxna liksom yrkeshögskolan förstärks och de ekonomiska förutsättningarna för att delta i dessa utbildningar förbättras.
- Satsningar på infrastruktur. Anslagen för drift och underhåll av vägar och järnvägar förstärks.
- Skatteavdrag för reparation, ombyggnad och underhåll av byggnader (ROT-tjänster). De s.k. ROT-tjänsterna inkorporeras i systemet för skatteavdrag för hushållstjänster och blir därmed även permanent.

Enligt regeringens bedömning kommer åtgärderna inom dessa områden att innebära att nästan 60 000 personer antingen hamnar i sysselsättning eller i utbildning redan 2009. För 2010 och 2011 väntas motsvarande siffror bli drygt 70 000 personer respektive 34 000 personer.

I motion Fi11 (v) anser motionärerna att regeringen bör lämna förslag som ger staten förutsättningar att gå in som ägare i svensk fordonsindustri. Utskottet vill avvisa ett sådant förslag. Statens resurser bör enligt utskottets mening inte användas för att äga och driva konkurrensutsatta bilföretag. I stället bör staten, precis som regeringen föreslår i propositionen, sätta in åtgärder som stärker fordonsindustrins långsiktiga konkurrenskraft samt även vidta åtgärder som underlättar för industrin att möta kortsiktiga ekonomiska svårigheter.

Med det som anförts ovan avstyrker utskottet, i likhet med näringsutskottet, förslagen i de aktuella motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övriga frågor, punkt 5 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s) och Tommy Ternemar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett brett fordonsindustripaket för att stärka fordonsindustrins konkurrenskraft. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 3 och avslår motionerna 2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 7 och 9 samt 2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi konstaterar att det behövs betydligt fler insatser för att trygga och förstärka Sveriges industriella kompetens och fordonsindustrins internationella konkurrenskraft. Detta bl.a. mot bakgrund av att regeringens åtgärder inte motsvarar den omfattning som förespeglas i propositionen, t.ex. när det gäller möjligheterna att låna 20 miljarder kronor i Europeiska investeringsbanken (EIB).

Den svenska fordonsindustrin är enormt viktig för Sverige och den svenska ekonomin. Fordonstillverkarna och dess underleverantörer sysselsätter omkring 140 000 personer. Vi anser att det nu behövs ett brett fordonsindustripaket för att stärka industrins konkurrenskraft och skapa möjligheter inför framtiden. Paketet bör innehålla ytterligare forskningsinsatser, stimulanser för omställning av den svenska bilparken och satsningar på utbildning för dem som arbetar inom fordonsindustrin och nu riskerar att bli arbetslösa.

De statliga insatserna till fordonsforskningen bör utökas. Nivån på de tidigare beslutade forskningsresurserna om 450 miljoner kronor bör höjas till 700 miljoner kronor 2009. Dessutom bör, om möjligt, redan beslutade satsningar på forskning och utveckling tidigareläggas.

Vi anser dessutom att staten måste satsa betydligt mer resurser på utbildning. Vi har sedan tidigare lagt förslag om 50 000 utbildningsplatser mer än vad regeringen föreslagit. Men det räcker inte utan det behövs ännu större investeringar i utbildning för att stärka konkurrenskraften. Enligt vår mening bör ett särskilt spetskompetenslyft inrättas. Lyftet innebär att de som utnyttjar de sämre tiderna till att utbilda sig bör få både utbildningen och en del av sitt lönebortfall under studietiden betalt av staten, förutsatt att arbetsgivaren är med och bidrar. 20 000 spetskompetensplatser bör skapas under 2009. Fordonsindustrin riskerar att förlora viktig kompetens nu när tiotusentals personer varslas om uppsägning. Därför bör även kortare utbildningar inrättas som är särskilt inriktade mot de behov som finns inom fordonsindustrin. En lämplig modell för sådana utbildningar skulle kunna vara att anställda som alternativ till uppsägning i stället ges studieledighet för att genomgå en kortare utbildning. Staten skulle kunna stå för en del av lönen under utbildningen medan företagen står för utbildningen. Den anställda återgår till sin anställning efter genomförd utbildning. Om efterfrågan på företagets produkter förändras bör företagen eventuellt kunna avbryta utbildningen i förtid.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad vi anfört om ett brett fordonsindustripaket för att stärka den svenska fordonsindustrins konkurrenskraft. Därmed tillstyrker vi motion Fi10 (s) yrkande 3 samt avstyrker motion Fi11 (v) yrkande 1, 7 och 9 samt motion Fi12 (mp) yrkande 2.

2. Övriga frågor, punkt 5 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen med anledning av situationen för den svenska fordonsindustrin. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 7 och 9 samt avslår motionerna

2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 3 och

2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen utesluter ett statligt ägande inom den svenska fordonsindustrin. Vänsterpartiet beklagar och ifrågasätter regeringens linje i denna fråga. Vänsterpartiets uppfattning är att staten nu måste bygga upp en handlingsberedskap för att gå in som ägare inom delar av den svenska fordonsindu-

strin. Detta för att säkerställa en konkurrenskraftig och miljöanpassad fordonsindustri i Sverige samt för att slå vakt om arbetstillfällena och industriellt kunnande.

Genom ett ägande kan staten driva och betona behovet av teknisk utveckling för ekologisk hållbarhet, t.ex. behovet av mer effektiva och bränslesnåla motorer med låga utsläpp, biogas som alternativt drivmedel, hybridtekniker, laddhybrider samt rena elbilar. För att transportsektorn ska kunna fungera utan alltför stor påverkan på klimat, miljö och hälsa krävs radikala och framåtsyftande åtgärder. Dessutom krävs tydliga och långsiktiga styrmedel, som t.ex. skatter, för att vrida utvecklingen åt rätt håll. Vänsterpartiet anser dessutom att Sverige bör undersöka möjligheterna till ett gemensamt nordiskt agerande i dessa frågor. Bland annat bör man pröva möjligheterna att ta till vara erfarenheterna från utvecklingen av den norska elbilen Think.

Vänsterpartiet anser också att regeringen bör ta fram förslag till hur användningen av biogas och andra förnybara bränslen kan ökas. I dag domineras den svenska bilparken av bensin- och etanoldrivna bilar. För att öka t.ex. användningen av biogas krävs åtgärder för såväl ökad produktion av biogas som utbyggd infrastruktur vad gäller tankställen m.m.

Till följd av höstens verkställda uppsägningar och kraftigt ökade varsel om uppsägningar anser Vänsterpartiet vidare att staten bör erbjuda ekonomiskt stöd till fortbildning av anställda i branscher med tillfälligt sviktande orderingång. Anställda bör under den period de inte behövs i produktionen beviljas studieledighet och delta i lämplig utbildning. Efter studierna återgår de anställda till sina jobb. Företagen bör finansiera utbildningen medan staten bör stå för ersättningen till de studerande i enlighet med ersättning från a-kassan.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad jag ovan anfört om åtgärder med anledning av situationen i den svenska fordonsindustrin. Därmed tillstyrker jag motion Fi11 (v) yrkande 1, 7 och 9 samt avstyrker motion Fi10 (s) yrkande 3 och motion Fi12 (mp) yrkande 2.

3. Övriga frågor, punkt 5 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder för att klara klimatanpassningen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) yrkande 2 och

avslår motionerna

2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 3 och

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 7 och 9.

Ställningstagande

Klimat- och finanskrisen slår med full kraft mot den svenska fordonsindustrin. Finanskrisen i kombination med konjunkturnedgången minskar efterfrågan på fordon samtidigt som klimatkrisen skapat en strukturellt lägre efterfrågan på tunga fordon med stora utsläpp.

Regeringens stödpaket till fordonsindustrin kan enligt Miljöpartiets mening bidra till en omställning av den svenska fordonstillverkningen. Men för att Sverige ska klara omställningen mot en mer klimatanpassad transportsektor behövs betydligt fler åtgärder, inte minst inom transportinfrastrukturen. Miljöpartiet anser bl.a. att stödet till distribution och produktion av förnybara bränslen som t.ex. biogas bör ökas väsentligt. Dessutom krävs förändringar i skattesystemet för att skapa incitament för energi- och utsläppsnåla fordon. Betydande satsningar krävs också för att bygga ut infrastrukturen för kollektivtransporter.

Insatser av detta slag är enligt Miljöpartiets mening helt avgörande för om Sverige ska klara klimatmålen, men insatserna är även en bra konjunkturpolitik och ett stöd för företagen inom fordonsklustret.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad jag anfört om åtgärder för att klara klimatanpassningen. Därmed tillstyrker jag motion Fi12 (mp) yrkande 2 samt avstyrker motionerna Fi10 (s) yrkande 3 och Fi11 (v) yrkande 1, 7 och 9.

Särskilda yttranden

1. Innehållet i regeringens förslag (s, v, mp)

Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s) och Mikaela Valtersson (mp) anför:

Vi anser att regeringen har agerat senfärdigt när det gäller de stora utmaningar som den svenska fordonsindustrin står inför. Regeringens passivitet med att ta fram relevanta åtgärder kan ha skadat fordonsindustrin och bidragit till att öka arbetslösheten. Vi tycker också att regeringens förslag är alltför begränsade. Regeringen saknar en bred politik för att möta fordonsindustrins problem och de kraftigt ökande varslen.

Regeringen saknar dessutom en politik för att ställa om den svenska fordonsparken. Enligt vår uppfattning behövs fler insatser för att öka försäljningen av miljöbilar och klimatanpassa hela fordonsparken.

Vi anser dessutom att regeringens proposition i många delar är dåligt underbyggd. Det beslutsunderlag som presenterats för riksdagen har påtagliga brister. I många delar saknas relevant information om hur de föreslagna åtgärderna ska genomföras.

Enligt vår uppfattning har också regeringens presentation av åtgärderna bidragit till en missvisande bild av åtgärdernas omfattning. Regeringens redogörelse för förslaget om att utfästa kreditgarantier upp till 20 miljarder kronor för lån i Europeiska Investeringsbanken (EIB) har gett sken av att företagen kan låna ett så stort belopp.

2. Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret, såvitt avser förslag från Vinnova (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Regeringens förslag om bildande av statliga bolag som ska bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret är absolut nödvändigt men senfärdigt.

I detta sammanhang vill jag dock erinra om att Vinnova nyligen har presenterat förslag till framtidsinriktad forskning och innovation för hållbar tillväxt. Vinnova föreslår såväl mera generella långsiktiga och strukturella insatser som riktade och tidsbegränsade insatser. Det handlar bl.a. om FOI-program för el- och hybridbilar samt tunga hybridfordon, demonstrationsprogram för t.ex. laddhybrider, offentlig innovationsupphandling m.m. Totalt omfattar denna del av Vinnovas förslag insatser för ca 1 miljard kronor per år under tre till fem år.

3. Staten som huvudman för bolag med verksamhet inom fordonsklustret, såvitt avser utsläppssnål och energieffektiv teknik (mp)

Mikaela Valtersson (mp) anför:

Jag ställer mig bakom regeringens förslag om bildande av statliga bolag som ska bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret.

Jag anser att det behövs en kraftfull styrning av det föreslagna forsknings- och utvecklingsbolaget så att investeringar sker i utsläppssnål och energieffektiv teknik. Innan ny forskning och produktutveckling sätts i gång krävs att ett rejält analysarbete genomförs kring vilken typ av fordon och vilka utsläpp som kan tillåtas från fordonsflottan. De projekt som sedan startas ska ta sin utgångspunkt i en sådan analys. Det måste vara ett uttalat mål för den forskning som bedrivs, både när det gäller lätta och tunga fordon, att den utgår ifrån den verklighet vi står inför och de krav på utsläppsminskningar som krävs för att klara klimatmålen t.ex. i form av tvågradersmålet, dvs. att utsläppen av växthusgaser begränsas på en sådan nivå att temperaturökningen blir maximalt två grader.

4. Garantier och lån, såvitt avser arvoden och bonusar (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Jag ställer mig bakom regeringens förslag om s.k. undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att företag som utnyttjar statens lån eller garantier stoppar eventuella bonusar för vd och annan ledningspersonal inom företaget. Skattepengar ska indirekt inte få användas till höjda arvoden eller bonusar. Arvoden för företagsledning och styrelser bör frysas. Bonusar bör inte betalas ut under den tid lånen gäller. Frågan om ersättningar var också uppe i samband med behandlingen av regeringens förslag om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Som jag anförde då är hårda krav nödvändiga för att vinna allmänhetens förståelse för stödinsatserna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:95 Staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m.:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret samt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bilda aktiebolag (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att ge de bolag som avses under punkten 1 kapitaltillskott med högst 3 miljarder kronor (avsnitt 4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge (avsnitt 6).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, att i enlighet med EG-kommissionens riktlinjer om statligt stöd ge undsättningslån mot fullgoda säkerheter på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter (avsnitt 6).
5. Riksdagen godkänner regeringens förslag att för 2008 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 3 miljarder kronor samt öka det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 Näringslivsutveckling m.m. med 3 miljarder kronor (avsnitt 5).

Följdmotionerna

2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s):

1. Riksdagen begär att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning, konstruktion och lokalisering av forskningsbolaget.
2. Riksdagen begär att regeringen noggrant följer och under våren 2009 återkommer till riksdagen med en redovisning av huruvida systemet med kreditgarantier och undsättningslån uppfyller det i propositionen anförda syftet.

3. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ett fordonsindustripaket.

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som ger staten förutsättningar att gå in som ägare i svensk fordonsindustri i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen begär att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning, konstruktion och lokalisering av forskningsbolaget.
3. Riksdagen begär att regeringen ger riksdagen kontinuerlig återrapportering om hur lån, garantier och forskningspengar används i fordonsklustret.
4. Riksdagen begär att regeringen noggrant följer och skyndsamt återkommer till riksdagen i det fall systemet med kreditgarantier och undsättningslån inte uppfyller det i propositionen anförda syftet.
5. Riksdagen beslutar att möjligheten att få undsättningslån i enlighet med propositionen tidsbegränsas till 2009 års utgång.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att stoppa bonusar och hindra höjda styrelsearvodena i de företag som utnyttjar undsättningslån eller garantier.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till hur biogas och andra förnybara bränslen kan få en ökad användning som fordonsbränsle.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beakta Vinnovas förslag i samband med bildandet av de statliga bolagen för forskning och utveckling inom fordonsklustret.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag till ekonomiskt stöd för fortbildning i enlighet med vad som anförs i motionen.

2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs en kraftfull styrning av det föreslagna forsknings- och utvecklingsbolaget så att investeringar sker i utsläppsnål och energieffektiv teknik som är förenlig med de utsläppsminskningar som krävs för att klara tvågradersmålet.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med fler stödåtgärder i enlighet med vad som anförs i motionen om att ställa om fordonsindustrin och skapa förutsättningar för mer klimatanpassade transporter.

3. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med vilka kriterier som ska gälla för undsättningslånen och hur prioriteringar mellan olika företag ska göras.
4. Riksdagen begär att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning och mål för forskningsbolaget i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen begär att regeringen löpande återkommer till riksdagen med information om hur lånegarantierna utnyttjats i enlighet med vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Näringsutskottets yttrande 2008/09:NU6y

Stärkta insatser för fordonsindustrin

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2008/09:95 om staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m.

Tre motioner (s, v, mp) har väckts med anledning av propositionen.

Statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, lämnade samma dag som propositionen offentliggjordes – den 11 december – information om propositionen till utskottet. Vidare har en skrivelse i ärendet inkommit.

Finans- och näringsutskotten anordnade den 16 december en intern utfrågning med näringsminister Maud Olofsson samt med företrädare för fordonsindustrin, underleverantörerna till fordonsindustrin och fackförbundet IF Metall.

Utskottets överväganden

Propositionen

Bakgrund

Regeringen redovisar i proposition 2008/09:95 bakgrunden till de aktuella förslagen. Den globala klimatsituationen ställer stora krav på omvandling och förnyelse, bl.a. av transportsektorn. Det kommer att krävas utveckling av nya bränslen, motorer och framdrivningssystem. Den internationella personbilsindustrin genomgår dessutom för närvarande en mycket snabb strukturmöndling. Därutöver medför den pågående finansiella krisen med dess effekter på den reala ekonomin att det krävs åtgärder på många områden inom penningpolitiken och finanspolitiken. Regeringen erinrar om att den i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) aviserade en fortsättning av de forskningsprogram som bedrivs i samverkan med fordonsindustrin. Statens satsning ska uppgå till 450 miljoner kronor per år, förutsatt motsvarande finansiering från näringslivet.

Förslagen

Mot den angivna bakgrunden föreslår regeringen i propositionen (med förslag om förkortad motionstid till två dagar) ytterligare åtgärder för att förstärka de långsiktiga förutsättningarna för att bedriva kunskapsintensiv industriell verksamhet inom fordonsklustret i Sverige. *För det första* föreslås att riksdagen ska bemyndiga regeringen att i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret. För att möjliggöra detta föreslås att riksdagen ska bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bilda aktiebolag och att ge de berörda bolagen ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor. De angivna medlen föreslås bli anvisade på det under utgiftsområde 24 Näringsliv för 2008 upptagna anslaget Näringslivsutveckling m.m. (38:2), med en motsvarande höjning av ramen för utgiftsområdet.

Bolagens verksamhet ska syfta till att på kommersiell grund stärka fordonsklustrets internationella konkurrenskraft. Verksamheterna ska bestå av FoU-verksamhet och annan verksamhet med betydelse för industrins utveckling. Att regeringen föreslår att verksamheten ska bedrivas i bolagsform motiveras av att det anses underlätta samverkan med näringslivet. Förutom att bolagen ska bedriva FoU-verksamhet ska de kunna finansiera verksamhet hos andra forskningsaktörer, såsom t.ex. företag, forskningsinstitut samt universitet och högskolor. Samverkan mellan olika aktörer inom innovationssystemet är viktig, inte minst för att säkerställa att kompetensen kan vidareutvecklas inom området men även med koppling till andra industrigrenar. Också samverkan med myndigheter och statliga bolag som är verksamma inom angränsande områden är väsentlig för att underlätta infö-

randet av ny teknik och nya lösningar. Regeringen anger i propositionen att bildandet av de aktuella bolagen även kan innefatta förvärv av s.k. lagerbolag (dvs. ett vilande aktiebolag som inte har bedrivit någon verksamhet innan det förvärvas av ett annat bolag).

För det andra föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknik m.m. på upp till 20 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge. För närvarande pågår en förstärkning av Europeiska investeringsbankens kapital i syfte att säkerställa ökad utlåning till bl.a. fordonsindustrin i Europa, med syfte att påskynda en omställning och utveckling av miljövänligare lösningar och produktion. För flera av de berörda företagen, såväl i Sverige som i övriga länder, är det en förutsättning att finansiering via Europeiska investeringsbanken kombineras med statliga garantier. Förslaget om marknadsavspeglande avgifter under normalt marknadsläge innebär ett avsteg från det som föreskrivs om avgifter i 15 § lagen (1996:1059) om statsbudgeteten, påpekar regeringen. De avgifter som tas ut bör åtminstone täcka statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet under normalt marknadsläge. Villkoren för garantierna ska underställas EU-kommissionens statsstödsprövning, innan de kan fastställas.

Regeringen föreslår *för det tredje* att riksdagen ska bemyndiga regeringen att i enlighet med EU-kommissionens riktlinjer om statligt stöd (EUT 2004/C 244/02) ge undsättningslån mot fullgoda säkerheter på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter. I de nämnda riktlinjerna finns bestämmelser för tillämpning av denna typ av stöd. Ett huvudvillkor i dessa riktlinjer är att undsättningsstödet är ett tillfälligt stöd som kan krävas tillbaka. Det främsta syftet med sådant stöd är enligt riktlinjerna att göra det möjligt att hålla ett ekonomiskt försvagat företag vid liv under den tid som krävs för att utarbeta en omstrukturerings- eller likvidationsplan. Den allmänna princip som anges i riktlinjerna är att undsättningslån ska möjliggöra tillfällig hjälp till ett företag som ställts inför en allvarlig försämring av sin ekonomiska situation, återspeglad genom en akut likviditetsbrist eller teknisk insolvens. I riktlinjerna anges att sådant tillfälligt stöd bör ge tid till att analysera de omständigheter som lett till svårigheterna och att utveckla en lämplig plan för att avhjälpa dessa svårigheter. Av riktlinjerna följer vidare att undsättningslånet måste begränsas till ett minimum. Undsättningsstöd kan bestå av lånegarantier eller lån, och låneräntan ska minst motsvara de räntor som gäller för lån till sunda företag. Lånen ska återbetalas, och lånegarantierna ska upphöra inom sex månader efter den första utbetalningen till företaget.

Motionerna

Tre kommittémotioner har väckts med anledning av propositionen.

I kommittémotion 2008/09:Fi10 (s) begärs att riksdagen ska uppmana regeringen att under våren 2009 återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning, konstruktion och lokalisering av forskningsbolaget. Vidare föreslås att riksdagen ska begära att regeringen noggrant följer och under våren 2009 återkommer till riksdagen med en redovisning av huruvida systemet med kreditgarantier och undsättningslån uppfyller det i propositionen anförda syftet. Slutligen begärs att riksdagen ska uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om ett fordonsindustripaket i enlighet med vad som anges i motionen. Motionärerna stöder regeringens förslag men kritiserar regeringen för senfärdighet och passivitet. När det gäller de i propositionen föreslagna bolagen påpekar motionärerna att det i propositionen finns endast en övergripande beskrivning och att regeringen därför bör återkomma med en redovisning. När det gäller regeringens förslag om kreditgarantier och undsättningslån anser motionärerna att det är bra att regeringen lägger fram förslag om att Sverige ska ta del av de möjligheter till lån till fordonsindustrin som öppnats inom ramen för det europeiska samarbetet. För att stärka den svenska industrins internationella konkurrenskraft måste propositionen följas av nya initiativ, anser motionärerna. De föreslår att regeringen ska utforma ett fordonsindustripaket med ytterligare insatser för forskning, stimulanser för omställning av den svenska bilparken och satsningar på utbildning för dem som arbetar inom fordonsindustrin och som nu riskerar arbetslöshet.

En rad förslag till riksdagsbeslut läggs fram i kommittémotion 2008/09:Fi11 (v). Där föreslås att riksdagen ska begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som ger staten förutsättningar för att gå in som ägare i svensk fordonsindustri i enlighet med vad som anføres i motionen. När det gäller förslagen i propositionen föreslås i motionen att riksdagen ska begära att regeringen under våren 2009 återkommer till riksdagen med en redovisning av inriktning, konstruktion och lokalisering av forskningsbolaget, att regeringen ger riksdagen kontinuerliga återrapporteringar om hur lån, garantier och forskningspengar används i fordonsklustret och att regeringen noggrant följer och skyndsamt återkommer till riksdagen i det fall systemet med kreditgarantier och undsättningslån inte uppfyller det i propositionen anförda syftet. Riksdagen bör vidare besluta att möjligheten att få undsättningslån i enlighet med propositionen tidsbegränsas till utgången av 2009 och göra ett tillkännagivande om att verka för att stoppa bonusar och hindra höjda styrelsearvodet i de företag som utnyttjar undsättningslån eller garantier. I motionen efterfrågas också ytterligare åtgärder för att stärka fordonsindustrin. Det rör sig om åtgärder för att biogas och andra förnybara bränslen ska kunna få en ökad användning som fordonsbränsle, att förslag som Verket för innovationssystem (Vinnova) tidigare lämnat rörande fordonsindustrin ska beaktas i samband med bildandet

av de statliga bolagen för forskning och utveckling inom fordonsklustret samt att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ekonomiskt stöd för fortbildning i enlighet med vad som anförs i motionen.

I kommittémotion 2008/09:Fi12 (mp) föreslås ett tillkännagivande om att det behövs en kraftfull styrning av det föreslagna forsknings- och utvecklingsbolaget så att investeringar sker i utsläppsnål och energieffektiv teknik som är förenlig med de utsläppsminskningar som krävs för att klara det s.k. tvågradersmålet, vilket innebär att utsläppen av växthusgaser begränsas på en sådan nivå att temperaturökningen blir maximalt två grader. Vidare föreslås att riksdagen ska begära att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av vilka kriterier som ska gälla för undsättningslånen och hur prioriteringar mellan olika företag ska göras, att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med en redovisning av inriktning och mål för forskningsbolaget i enlighet med vad som anförs i motionen samt att regeringen löpande ska återkomma till riksdagen med information om hur lånegarantierna utnyttjats. Slutligen begärs i motionen att regeringen ska återkomma med förslag om fler stödåtgärder, med syfte att ställa om fordonsindustrin och skapa förutsättningar för mer klimatanpassade transporter.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbeslut

Riksdagen har under hösten fattat beslut om olika åtgärder för att möta återverkningarna av den internationella ekonomiska krisen på den svenska ekonomin. Det gäller riksdagens beslut i oktober om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16), varigenom grunden har lagts för statliga åtgärder för att motverka risken för allvarlig störning i det finansiella systemet. Ytterligare ett steg för att stävja konsekvenserna av den finansiella krisen togs i november genom riksdagens beslut med anledning av propositionen om överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit samt åtgärder för förstärkt utlåning från Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73, bet. 2008/09:FiU17). Genom beslutet tilldelades Svensk Exportkredit ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor och Almi ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor. Den 15 december fattade riksdagen vidare beslut om att bemyndiga regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Riksgäldskontoret, att för 2008 och 2009 bevilja Svensk Exportkredit dels en låneram intill ett belopp om högst 100 miljarder kronor, dels kreditgaranti för upplåning intill ett belopp om högst 450 miljarder kronor. Vidare beslutade riksdagen att bemyndiga regeringen att under 2009 ikläda staten betalningsansvar för exportkreditgarantier genom Exportkreditnämnden intill ett totalt belopp, inklusive tidigare utfärdade garantier, om högst 350 miljarder kronor.

Program för fordonsforskning

Regeringen presenterade i mitten av oktober ett nytt program för fordonsforskning, vilket statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, informerade utskottet om vid sammanträdet den 14 oktober. Programmet, som ingår som en del av forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50), ersätter det branschprogram vars finansiering tar slut 2008. Satsningen startar den 1 januari 2009 och säkerställer en långsiktig statlig finansiering på nivån 450 miljoner kronor per år. Tillsammans med motsvarande finansiering från fordonsindustrin innebär detta att forskningsprogrammen totalt omfattar 900 miljoner kronor årligen.

För programmet ansvarar Verket för innovationssystem (Vinnova) i samverkan med Vägverket och Statens energimyndighet. Övriga parter är de fyra fordonstillverkarna samt Fordonskomponentgruppen som representant för underleverantörerna. En förutsättning som planeringen av programmet ska utgå från är att projektportföljen ska inriktas till cirka två tredjedelar på klimat och energi och till cirka en tredjedel på trafiksäkerhet.

Begreppet fordonskluster

För alla de tre delarna i regeringens förslag, dvs. nya statliga bolag, kreditgarantier och undsättningslån, gäller att regeringen använder begreppet fordonskluster, utan att närmare definiera detta. I Vinnovas rapport Nationella och regionala klusterprofiler – företag inom fordonsindustrin i Sverige (Analys VA 2007:05) behandlas 401 verksamheter med totalt 127 000 anställda. Fordonskomponentgruppen har drygt 300 medlemmar.

Information av statssekreterare Jöran Hägglund

Statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, informerade utskottet den 11 december, efter regeringens offentliggörande av propositionen, om dess innehåll och besvarade frågor från utskottets ledamöter. Beträffande det föreslagna statliga bolaget för FoU-verksamhet m.m. sade statssekreteraren bl.a. att avsikten är att bilda ett statligt moderbolag och att det därefter ska kunna etableras dotterbolag som ska kunna ägas tillsammans med näringslivet. Ytterligare mer detaljerad information om hur verksamheten ska organiseras och utformas kan inte ges för närvarande.

Beträffande de föreslagna kreditgarantierna som är avsedda för lån hos Europeiska investeringsbanken sade statssekreteraren att banken nu budgeterar för ett belopp på 4 miljarder euro per år, men att det kan bli aktuellt med 6 miljarder euro för 2009.

Statssekreteraren informerade också om att det vid en extra bolagsstämma för Almi den 12 december skulle fattas beslut om ett komplement till tidigare lämnade ägardirektiv. Enligt de kompletterande ägardirektiven ska Almi i enlighet med innehållet i proposition 2008/09:73 vidta aktiva åtgärder för att förstärka och utöka utlåningen i syfte att förbättra finansie-

ringssituationen för Sveriges nya, små och medelstora företag. Mot bakgrund av situationen på kreditmarknaden ska Almi verka för att tillgodose behovet av marknadskompletterande finansiering för hela det segment av små och medelstora företag som kan finansieras av Almi. Givet rådande omständigheter ska Almi även eftersträva ökad utlåning till kategorin medelstora företag och kunna erbjuda större lånevolymer. För att utöka utlåningen ska Almi samarbeta med kommersiella aktörer. Om synnerliga skäl föreligger ska Almi, efter samråd med kommersiell aktör, fullt ut kunna tillgodose ett företags finansieringsbehov, förutsatt att företaget har goda framtidsutsikter.

Almi ska kvartalsvis till styrelse och ägare redovisa hur arbetet med den stärkta utlåningen utvecklas. Redovisningen ska innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits samt hur utlåningen utvecklas totalt, regionalt och för olika storlekskategorier av företag och kundgrupper. Redovisningen ska omfatta utvecklingen av kreditförluster. Almi förutsätts vidare medverka för att undersöka och ta till vara eventuella möjligheter att använda Europeiska investeringsbanken för förbättrad finansiering till små- och medelstora företag i Sverige.

Statssekreteraren uppgav att de ändrade ägardirektiven innebär att Almi ges ökade möjligheter att tillhandahålla lån på upp till 80 % och i vissa fall upp till 100 % av lånebehovet. Vidare kan Almi få göra undantag från att lån ska avse nystartsskede. Därutöver ska Almi särskilt beakta underleverantörer inom fordonsindustrin.

Intern utfrågning

Finans- och näringsutskotten anordnade den 16 december en intern utfrågning med näringsminister Maud Olofsson och statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet. Näringsministern lämnade kompletterande information om förslagen i propositionen, varav vissa delar redovisas i följande avsnitt. Vid utfrågningen informerades vidare företrädare för fordonsindustrin och fackförbundet IF Metall – Jan-Åke Jonsson, Saab Automobile, Olle Axelsson, Thomas Fleisher och Anders Kärrberg, Volvo Personvagnar, Stefan Lövéen, IF Metall, samt Svenåke Berglie och Roar Isaksen, Fordonskomponentgruppen – om sina respektive bedömningar av situationen för de berörda företagen.

Statliga bolag avseende FoU-verksamhet m.m.

Näringsminister Maud Olofsson lämnade vid den interna utfrågningen ytterligare förtydligande information om förslaget att bilda statliga bolag avseende FoU-verksamhet m.m. Bolagen ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. När det gäller vad som avses med annan verksamhet sade näringsministern att detta inte kan anges för närvarande, eftersom det är svårt att uttala sig om vilka behov som finns. De medel på 3 miljarder kronor som ska tilldelas bolagen ska till huvuddelen avse konkreta FoU-

insatser. Näringsministern underströk att det inte ska vara s.k. revirtänkande mellan de medel på 450 miljoner kronor som avsatts för fordonsforskningsprogram och de här aktuella medlen.

Det pågår arbete inom Näringsdepartementet med att sätta upp bolaget, och näringsministern sade att hon avser att återkomma med en redovisning. Någon tidpunkt för när bolaget kan vara i gång kunde näringsministern inte ange. Hon ser det som en signal till fordonsföretagen att staten avser att vara aktiv på FoU-området. Bolagen ska bedriva sin verksamhet på kommersiell bas, varvid staten ska kunna stå för 50 % av finansieringen. Bolagsformen är vald för att den underlättar samarbete med företag och andra aktörer.

Statsgarantier för lån i Europeiska investeringsbanken

Från utfrågningen med näringsminister Maud Olofsson samt från Näringsdepartementet har följande information om lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) inhämtats. Banken har avsatt motsvarande 42,4 miljarder kronor för att låna ut till gröna satsningar inom fordonsindustrin. Utformningen av lånesystemet är ännu inte klar i detalj. Näringsministern bedömde vid utfrågningen att beslut från EIB om lånesystemets utformning kan förväntas i februari–mars 2009. Enligt nuvarande uppgifter är avsikten att EIB ska ställa medel till förfogande fram t.o.m. 2012 för att finansiera projekt inom bilindustrin (även andra transportslag kan komma i fråga men förväntas stå för en mindre volym). Lånen är främst tänkta för investeringar i utveckling och produktion av bränslesnåla fordon. De i propositionen föreslagna kreditgarantierna på upp till 20 miljarder kronor ska bl.a. kunna utgöra säkerhet för dessa lån för företag som har så låg kreditrating att de inte annars kan komma i fråga för EIB-lån. För att garanti ska kunna beviljas av staten måste regeringen dock se till att det finns säkerheter. Systemet ska omfatta alla typer av företag inom fordonsindustrin, inklusive underleverantörer. Inom EU pågår diskussion om hur företag som i grunden är sunda men som på grund av finanskrisen har fått en dålig kreditrating ska behandlas.

De svenska företagen inom fordonsindustrin är medvetna om att EIB:s ram är begränsad. Näringsministern sade vid utfrågningen att den av regeringen föreslagna ramen för kreditgarantier på 20 miljarder kronor inte ska ses som att Sverige utgår från att kunna teckna in motsvarande del av ramen utan som en möjlighet i det fall att EIB skulle bevilja företagen lån och att det då skulle krävas en statlig garanti. Enligt näringsministern är det i sig inget problem om Sverige har för stor ram; det kan ses som ett uttryck för det svenska intresset. Enligt uppgift har vissa företag varit i kontakt med EIB för att undersöka möjlighet att ta i anspråk medel från låneramen. Om företagen skulle vilja göra en uppdelning över flera år,

skulle även de statliga kreditgarantierna behöva vara tillgängliga för motsvarande period. Den föreslagna kreditramen är baserad på en uppskattning av de ineliggande projekten som kan behöva matchas med garantier.

Temporära statsstödsregler

När det gäller de i propositionen (s. 6) omnämnda förslagen till förändringar av EU:s statsstödsregler (som är tänkta att i huvudsak gälla t.o.m. den 31 december 2009) väntas EU-kommissionen fatta beslut i dagarna.

Tidsbegränsning av bemyndiganden

Regeringen har i sina förslag om bemyndiganden avseende kreditgarantier (förslagspunkt 3) och undsättningslån (förslagspunkt 4) inte angett någon tidsbegränsning. För att uppnå överensstämmelse med de bestämmelser om bemyndiganden som anges i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning bör preciseringar i riksdagsbesluten göras.

Näringsutskottets ställningstagande

Övergripande om förslagen

Den internationella ekonomiska krisen har fördjupats under senare tid. Riksdagen har, som tidigare redovisats, vidtagit olika åtgärder för att möta återverkningarna av krisen på den svenska ekonomin. Den svenska fordonsindustrin har, liksom fordonsindustrin i andra länder, drabbats särskilt hårt. Förklaringarna till detta är flera. Som en följd av konjunkturedgången har efterfrågan på fordonsindustrins produkter sjunkit dramatiskt. Dessutom har den svenska personbilsindustrin inte anpassat sin produktion till marknadens efterfrågan på mer klimatanpassade fordon. För de båda svenska personbilstillverkarna Volvo Personvagnar och Saab Automobile kompliceras situationen ytterligare av att deras respektive moderbolag har stora ekonomiska problem.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet de förslag som regeringen lägger fram i propositionen. Kombinationen av långsiktiga satsningar på FoU-verksamhet och omställning till grön teknik med kortsiktiga, snabbverkande insatser för att hjälpa de berörda företagen att överleva under den tid som kan behövas för omstrukturering av verksamheten finner utskottet lämplig med hänsyn till de behov som finns inom fordonsindustrin.

Som framgår av propositionen och som också kommit fram vid informationer som utskottet erhållit har förslagen ännu inte konkretiserats i alla delar. Utskottet konstaterar att tiden för riksdagsbehandlingen har varit mycket knapp, vilket har medfört att utskottets inhämtande av information har fått begränsas.

Utskottet anser att riksdagen trots den begränsade tiden för beredning nu bör fatta beslut om stärkta insatser för fordonsindustrin. Samtidigt bör riksdagen, genom ett tillkännagivande till regeringen, uppmana regeringen att under våren 2009 redovisa för riksdagen den närmare utformningen av åtgärderna. Utskottet återkommer i det följande till vad som bör ingå i en sådan redovisning. Finansutskottet bör sålunda föreslå att riksdagen gör ett tillkännagivande om detta till regeringen. Detta ligger delvis i linje med vad som efterfrågas i de tre motioner som väckts med anledning av propositionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med redovisningar i olika avseenden. Utskottets ställningstagande innebär att yrkandena 1 och 2 i motion 2008/09:Fi10 (s), yrkandena 2 och 3 i motion 2008/09:Fi11 (v) och yrkandena 3–5 i motion 2008/09:Fi12 (mp) därmed delvis skulle tillgodoses.

Statliga bolag avseende FoU-verksamhet m.m.

Det program för fordonsforskning på 450 miljoner kronor som regeringen tidigare har föreslagit i forsknings- och innovationspropositionen behöver, enligt utskottets mening, förstärkas i den situation som fordonsindustrin nu befinner sig i. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag om bemyndigande att bilda statliga bolag som ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. Av propositionen framgår att det inte är klart hur den aktuella verksamheten kommer att se ut, liksom hur bolagsstrukturen och verksamhetsförutsättningarna för bolagen kommer att utformas.

Enligt vad utskottet erfarit vid de interna utfrågningar som hållits med näringsminister Maud Olofsson och statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, är avsikten att det ska bildas ett helägt statligt moderbolag. Under detta moderbolag ska det kunna bildas dotterbolag, som kan vara statligt helägda eller delägda tillsammans med näringslivet. Bolagen ska bedriva FoU-verksamhet och annan verksamhet. Här har inte klargjorts vad som avses med annan verksamhet. Kapitaltillskottet ska utgöra 3 miljarder kronor och huvuddelen ska kunna användas operativt. Dessutom ska bolagen, enligt vad som sägs i propositionen, få intäkter från uppdragsforskning, kommersialisering av forskningsresultat, licensiering, vinstdelning eller bidrag, anslag och intäkter i övriga verksamheter som följer av verksamhetens slag. Utskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av finansierings- och intäktsstrukturen för bolagen.

När det gäller verksamhetens organisering anser utskottet att det är viktigt att samverkansmöjligheter med företagen inom det som regeringen benämner fordonsklustret och andra aktörer inom innovationssystemet, såsom Vinnova och andra aktuella myndigheter, tas till vara. Det är också väsentligt att avgränsningen av de företag som de statliga bolagen ska rikta sin verksamhet till blir relativt vid. Det kunnande som finns hos t.ex.

de nuvarande underleverantörerna till personbilsföretagen bör kunna få en användning inom andra närliggande industrigrenar. Utskottet utgår från att de aktuella statliga bolagen i huvudsak ska främja FoU-verksamhet i Sverige.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om bemyndiganden avseende bildande av bolag och tilldelande av kapitaltillskott. Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör höjas med 3 miljarder kronor. Samtidigt bör riksdagen genom ett sådant tillkännagivande som utskottet förordar begära de klarlägganden som utskottet efterfrågar.

Kreditgarantier och undsättningslån

När det gäller regeringens förslag om upp till 20 miljarder kronor i kreditgarantier för lån i Europeiska investeringsbanken (EIB) anser utskottet att det är mycket angeläget att riksdagen nu fattar beslut om att bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ställa ut sådana.

Enligt de uppgifter utskottet erhållit budgeterar EIB nu för ett belopp på 4 miljarder euro per år. Att bemyndigandet om kreditgarantier avser 20 miljarder kronor kan inte ses som en storleksangivelse av det utrymme av EIB:s lån som de berörda företagen kan komma att ta i anspråk, utan snarare som en gardering för att möjliggöra för dessa företag att komma i fråga för lån.

När det gäller regeringens förslag om 5 miljarder kronor till undsättningslån anser utskottet att detta är helt nödvändigt för att ge de företag som befinner sig i farozonen för att drabbas av en kraftig ekonomisk försämring, t.ex. akut likviditetsbrist, möjlighet att hantera situationen. Genom ett undsättningslån kan det berörda företaget ges tid och möjlighet att få till stånd en omstrukturering eller en likvidation i ordnade former.

Utskottet vill understryka vikten av att både de föreslagna kreditgarantierna och undsättningslånen utformas i enlighet med EU:s statsstödsregler. Detta är, som näringsminister Maud Olofsson redovisade vid den interna utfrågningen, regeringens linje. Som framgår av propositionen kommer det att ställas krav på fullgoda säkerheter och, när det gäller kreditgarantierna, marknadsavspeglande avgifter. Regeringen avser att underställa villkoren EU-kommissionens statsstödsprövning.

Som tidigare noterats finns i regeringens förslag rörande kreditgarantier och undsättningslån inga tidsbegränsningar. Utskottet anser att sådana bör göras för att uppnå överensstämmelse med de bestämmelser om bemyndiganden som anges i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Sålunda bör anges att riksdagens bemyndiganden avseende utställande av kreditgaranti och lämnande av undsättningslån gäller för 2008 och 2009. Skulle regeringen senare göra bedömningen att det behövs förlängning får den återkomma till riksdagen på sedvanligt sätt med förslag i budgetpropositionen.

Övriga förslag till åtgärder

I de tre här aktuella motionerna framförs också förslag till åtgärder för att stärka fordonsindustrin som ligger utanför de frågor som tas upp i propositionen. Utskottet avvisar förslaget i motion 2008/09:Fi11 (v) om att staten skulle gå in som ägare i svensk fordonsindustri. När det gäller övriga förslag i motionerna utgår utskottet från att regeringen följer utvecklingen inom fordonsindustrin och vid behov återkommer till riksdagen med förslag om eventuella ytterligare åtgärder. Med detta avstyrker utskottet de nu aktuella motionsyrkandena.

Stockholm den 16 december 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Renée Jeryd (s), Eva-Lena Jansson (s) och Christopher Ödmann (mp).

Avvikande meningar

1. Övriga förslag till åtgärder (s)

Tomas Eneroth (s), Alf Eriksson (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s), Renée Jeryd (s) och Eva-Lena Jansson (s) anför:

Ett enigt utskott har ställt sig bakom regeringens förslag om stärkta insatser för fordonsindustrin med tidsbegränsning avseende kreditgarantier och undsättningslån. Samtidigt har ett enigt utskott begärt att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med redovisningar beträffande de olika delarna i propositionen.

Vi anser dock att det behövs ytterligare åtgärder för att stärka fordonsindustrins konkurrenskraft. I motion 2008/09:Fi10 (s) begärs att riksdagen ska uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om ett brett fordonsindustripaket. Hur ett sådant paket bör se ut redovisas i motionen. Det rör sig om ökade FoU-insatser, införande av miljöbilspremie och skrotningspremie och ökade utbildningsinsatser för anställda inom fordonsindustrin. Vi ställer oss bakom den nämnda motionen och anser att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att lägga fram ett sådant paket. De övriga två motionerna bör avstyrkas i här aktuella delar.

2. Övriga förslag till åtgärder (v)

Kent Persson (v) anför:

Ett enigt utskott har ställt sig bakom regeringens förslag om stärkta insatser för fordonsindustrin med tidsbegränsning avseende kreditgarantier och undsättningslån. Samtidigt har ett enigt utskott begärt att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med redovisningar beträffande de olika delarna i propositionen.

Jag anser emellertid, i likhet med vad som anförs i motion 2008/09:Fi11 (v), att regeringens förslag inte är tillräckliga. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att vidta en rad åtgärder. Det rör sig om en beredskap för staten att gå in som ägare i svensk fordonsindustri, att stoppa bonusar och hindra höjda styrelsearvoden i de företag som utnyttjar undsättningslån eller garantier, att se till att biogas och andra förnybara bränslen ska kunna få en ökad användning som fordonsbränsle, att förslag som Vinnova tidigare lämnat rörande fordonsindustrin ska beaktas i samband med bildandet av de statliga bolagen för forskning och utveckling inom fordonsklustret samt att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ekonomiskt stöd för fortbildning i enlighet med vad som anförs i motionen. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörda delar, medan övriga två motioner bör avstyrkas i här aktuella delar.

3. Övriga förslag till åtgärder (mp)

Christopher Ödmann (mp) anför:

Ett enigt utskott har ställt sig bakom regeringens förslag om stärkta insatser för fordonsindustrin med tidsbegränsning avseende kreditgarantier och undsättningslån. Samtidigt har ett enigt utskott begärt att regeringen under våren 2009 ska återkomma till riksdagen med redovisningar beträffande de olika delarna i propositionen.

Med instämmande i vad som anförs i motion 2008/09:Fi12 (mp) anser jag emellertid att regeringens förslag inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till kraven på klimatanpassning. Det krävs fler åtgärder för omställning till en mer klimatanpassad transportsektor. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att vidta åtgärder som anges i motionen. Det behövs en kraftfull styrning av det föreslagna forsknings- och utvecklingsbolaget så att investeringar sker i utsläppssnål och energieffektiv teknik som är förenliga med de utsläppsminskningar som krävs för att klara det s.k. tvågradersmålet, vilket innebär att utsläppen av växthusgaser begränsas på en sådan nivå att temperaturökningen blir maximalt två grader. Det fordras också fler stödåtgärder, med syfte att ställa om fordonsindustrin och skapa förutsättningar för mer klimatanpassade transporter. Genom ett sådant tillkännagivande av riksdagen som jag förordar blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörda delar, medan övriga två motioner bör avstyrkas i här aktuella delar.